

Türkiye'de Öğretmen Eğitimi Kalite Güvence Sisteminin Dünü, Bugünü ve Geleceği

Prof. Dr. Yüksel KAVAK
TED Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dekanı

II. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi
27 Ekim 2018, Rize

ANAHA TLAR

- I. Yükseköğretimde kalite arayışları için gerekçeler
- II. Türkiye'de yükseköğretimde büyüme (1980-2017)
- III. Yükseköğretimde kalite arayışları (1990'lar)
- IV. Kurumsallaşma ve yükseköğretimde kalite kültürünün yaygınlaşması (2000'ler)
- V. Öğretmen Eğitiminde Akreditasyonla İlgili Gelişmeler
- VI. Türkiye'de Program akreditasyonundaki gelişmeler
- VII. Sonuç ve geleceğ>e bakış

I. Yükseköğretimde Kalite Arayışları için Gerekçeler

- 1980'lerden itibaren kamu yönetiminde hızla yaygınlaşan "kalite geliştirme" anlayışının eğitim sektörü üzerindeki etkileri,
- Yükseköğretimde hızlı büyüme karşısında, standartların korunmasında karşılaşılan güçlükler ve yükseköğretimin kalite ve güvenilirliğine ilişkin tartışmalar,
- Uluslararasılaşma, hareketlilik ve diplomaların tanınması,
- Artan kamu finansmanı gereksinimi,
- Denetleme, şeffaflık ve hesap verme eğilimleri,
- Yükseköğretimde özel sektörün payındaki artış eğilimi,
- Bologna süreci ve Avrupa yükseköğretim reform hareketinin ana unsuru.

II. Türkiye'de Yükseköğretimde Büyüme

1980'lerin başı:

Durum: Yükseköğretime düşük erişim ve yükseköğretim kurumlarının üç büyük şehirde yığılması.

Politikalar: Yeni yükseköğretim kurumları / yükseköğretimi yurt sathına yayma,

Öğrenci sayıları:

330 binden 7,5 milyona (1982 ... 2017)

Brüt okullaşma oranı:

%6'dan %100'ü aştı (1982 2017)

III. Yükseköğretimde Kalite Arayışları -1990'lar

- **YÖK (1997-1998): Türk Üniversitelerinde Akademik Değerlendirme Sistemi kurulması:** OECD ve AB ülkelerine benzer bir kalite güvence sisteminin kurulması. 8 Üniversiteden programlar: Ankara, Boğaziçi, İstanbul, Hacettepe,
- **YÖK- MEB (Dünya Bankası HÖÖE Projesi) (1994-2001):** Eğitim Fakültelerinin Akademik Değerlendirilmesi.
- **ODTÜ (1994), Bilkent (1995) ve Boğaziçi (1998) - ABET:** akreditasyonu (substantial equivalency). Uluslararası akreditasyon kurumlarıyla ilk tanışma.

IV. Kurumsallaşma ve kalite kültürünün yaygınlaşması -2000'ler

- **Yasal düzenlemeler:**
 - Yönetmelikler: 2002, 2005 (YÖDEK, ADEK) ve 2015
 - 2547 Sayılı Yasa (Ek Madde 35): 2017
- **Merkezi kurumlar:**
 - ÜAK (2002 ve 2005 Yönetmeliği)
 - YÖK (2015 Yönetmeliği)
 - YÖKAK (Yükseköğretim Kalite Kurulu) (2015 ve 2017)
- **Yükseköğretim Kurumları:**
 - Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Kurulu (ADEK)
 - Yükseköğretim Kurumu Kalite Komisyonu
- **Akreditasyon kurumları (dernekler):**
- MİAK (2006), MÜDEK (2007), FEDEK (2010); TPD (2010), TEPDAD (2011); **EPDAD (2014)** (9 kuruluş)

V. Öğretmen Eğitiminde Akreditasyonla İlgili Gelişmeler (1)

YÖK- MEB (Dünya Bankası HÖÖE Projesi) (1994-2002): Eğitim Fakültelerinin Akademik Değerlendirilmesi.

-HÖÖE Projesinin bir bileşeni.

-Amaç: Öğretmen yetiştiren kuruluşların geliştirilmesi ve öğretmen kalitesinin iyileştirilmesi.

-Faaliyetler:

-Öğretmen Eğitimi yayınları (Fakülte-Okul İşbirliği, alan öğretimi vb)

-Program geliştirme

-Öğretim üyesi yetiştirme,

-Donanım ve materyal sağlama,

-Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Standartların Geliştirilmesi ve Eğitim Fakültelerinin Akreditasyonu.

-.....

V. Öğretmen Eğitiminde Akreditasyonla İlgili Gelişmeler (2)

Eğitim Fakültelerinin Akademik Değerlendirilmesi : Pilot Proje (1998-2002)

- ÖYMK ve tanıtım toplantıları (yabancı uzmanlar)
- Çalışma grubunun oluşturulması (13 akademisyen, 2 danışman)
- Dokümanların hazırlanması ve yayımlanması
- Dekanlar Toplantısında görüşmeler
- Pilot çalışmaların yapılması (ODTÜ, Anadolu, Gazi ...)
- Değerlendirici yetiştirme
- Çalışma grubunun yurtdışı eğitimi
- UYGULAMA KARARI???

V. Öğretmen Eğitiminde Akreditasyonla İlgili Gelişmeler (3)

İkinci etap çalışmaları: EPDAD ve Akreditasyon çalışmaları

Kuruluş (2012): EF Dekanlar Konseyinin çalışmaları yeniden başlatması ve EPDAD'ın kurulması.

Çalışmalar: Dernek çalışmalarının başlaması ve bilgilendirmeye yönelik çalıştayların yapılması, akreditasyon belge hazırlıklarının yapılması, değerlendirici eğitimi, kongre,

EPDAD Tescil edilmesi: 2014

İlk program akreditasyonu: 2018

Program akreditasyonu:

2017-2018: 4 fakülte, 7 program.

2018-2019: 10 fakülte, 29 program.

VI. Türkiye'de Program akreditasyonundaki gelişmeler

	Akreditasyon kurumu	İlgili fakülte / program	Akreditasyon sürecine katılan fakülte sayısı			Akredite edilmiş program sayısı		
			2016	2017	2018	2016	2017	2018
Ulusal Kurumlar	ECZAKDER	Eczacılık	10	10	10	10	10	10
	EPDAD	Eğitim	-	-	1	-	-	3
	FEDEK	Fen-Edebiyat	12	17	20	50	66	84
	HEPDAK	Hemşirelik	-	4	6	-	4	6
	MİAK	Mimarlık	4	5	4	4	5	4
	MÜDEK	Mühendislik	46	53	53	180	190	201
	TEPDAD	Tıp	23	25	23	24	26	24
	TPD	Psikoloji	8	7	7	8	7	7
	VEDEK	Veterinerlik	4	5	6	4	5	6

Kaynak: ÖSYS 2016, 2017 ve 2018 Kontenjan Kılavuzları'ndan Kavak, Uysal ve Kısa (2018) tarafından derlenmiştir.

VII. Sonuç ve geleceğe bakış

Sonuç:

- Eğitim fakülteleri geride kalmıştır.
- Sahiplenme, istenilen düzeyde değildir,
- Kurumsal kapasite ve ilgi düşüktür.

Yararları:

- Üniversite adayları için güvence sağlar ve tercihleri etkiler
- Fakülteler kendisini sistematik olarak geliştirme fırsatını yakalar,
- Fakülteler, kendi durumlarının bağımsız dış değerlendirilmeciler tarafından değerlendirilmesini sağlar,
- Diploma ve derecelerin tanınmasını kolaylaştırır,
- Uluslararasılaşmayı kolaylaştırır.
-

Neler yapılmalı:

- Sahiplenme artmalıdır.
- Değerlendirici kapasitesi artmalıdır.
- Araştırma ve yayın artmalıdır.
- ÖSYM kılavuzunda yayımlanması çok iyi olmuştur. Kurumlararası rekabeti artıracaktır.
-

KAYNAKÇA

Brittingham, B., ve Diğerleri (1999). **Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon**. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi .

European Commission (2015). **The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report**.

<https://www.epdad.org/tarihe> (Erişim Tarihi;10.05.2017)

<http://www.yok.gov.tr/web/kalitekurulu/tescil-suresi-sona-erenler> (Erişim Tarihi;10.05.2017)

Kavak, Y. (2007). Öğretmen eğitiminde akreditasyon denemesi. T. Kargın ve F.Hazır Bıkmaz (Ed.), **"Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakülteleri ve Akreditasyon" Çalıştayı** (ss. 25-34) içinde. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Kavak, Y., Uysal, F. ve Kısa, N. (2017). **Bologna Süreci, Yükseköğretimde Kalite Güvencesi ve Eğitim Fakültelerinin Akreditasyonu Konusundaki Gelişmeler**. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi, İstanbul, Mayıs 2017.

Kavak, Y., Kısa, N. ve Uysal, F. (2017). **Bologna Sürecinin "Kalite Güvencesi" Boyutu, Türkiye Yükseköğretim Sistemine ve Eğitim Fakültelerine Yansımalar**. 2. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı, Antalya, 12-14 Ekim 2017.

Kavak, Y., Uysal, F. ve Kısa, N. (2018). **Türkiye'de Yükseköğretimde Kalite Güvencesi: Akreditasyon Uygulamalarına Yönelik Gelişmeler**. 3. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı, Kayseri. 11-13 Ekim 2018.

Uysal, F., Kısa, N. ve Kavak, Y. (2017). **Bologna Süreci Bağlamında Yükseköğretimde Kalite Güvencesi ve Akreditasyon Uygulamaları**. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya, Nisan 2017.

ÖSYM (2018). ÖSYS 2018 Kontenjan Kılavuzu.

<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/YKS/KONTKILAVUZ6082018.pdf> (Erişim Tarihi;10.09.2018)

ÖSYM (2017). ÖSYS 2017 Kontenjan Kılavuzu. <http://www.osym.gov.tr/TR,13263/2017-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html> (Erişim Tarihi;20.07.2017)

ÖSYM (2016). ÖSYS 2016 Kontenjan Kılavuzu. <http://www.osym.gov.tr/TR,12454/2016-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html> (Erişim Tarihi;17.10.2016)

Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği (2015) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150723-3.htm> (Erişim Tarihi;12.04.2017)

Yükseköğretim Kalite Kurulu (2017). , <http://www.yok.gov.tr/web/kalitekurulu> (Erişim Tarihi;04.04.2017)

Yükseköğretim Kurulu (2007). **Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği** (Resmi Gazete: 20 Eylül 2005 tarih ve 25942 sayı).

Yükseköğretim Kurulu (1998). Türk Üniversitelerinde Akademik Değerlendirme Sistemi Kurulması İçin Yapılan Fizibilite Çalışması - Özet Rapor (Çoğaltma). Ankara: Ocak.

Yükseköğretim Kurulu (1999). **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu**. Ankara: Mart.

Teşekkürler.